

Homenatge a Giner Sorolla

DISSETÈ CONGRÉS DE METGES I BIÒLEGS DE LLENGUA CATALANA

València, 28-30 octubre, 2004

Alfred Giner Sorolla: L'alè vivificador d'un mestre¹

Adolf Tobeña

Institut de Neurociències. Departament de Psiquiatria
i Medicina Legal. Universitat Autònoma de Barcelona

L'estiu de 1984 vaig escoltar, per primer cop, les xerrades de ciència que feia l'Alfred Giner Sorolla. Va ésser a Prada de Conflent, en el marc de la Universitat Catalana d'Estiu, on dissertava en seminaris matutins i vespertins sobre una de les seves passions, la cosmologia, i sobre els objectius dels seus treballs com a immunofarmacòleg, les substàncies carcinògenes i la teràpia anticancerosa. Ens havia presentat en Juli Peretó, bioquímic de la Universitat de València, als jardins del Liceu Renouvier i ens vam fer amics de seguida. Em va fer anar a guaitar els estels, en vespres vibrants sota el Canigó, en unes sessions d'observació telescòpica que organitzava Raimon Reginaldo, de l'Associació Astronòmica de Sabadell i del Museu de la Ciència de Barcelona. Anàvem a sopar al Vernet, a Vilafranca o a Molig, i vaig descobrir el goig de compartir estones amb un savi d'esperit vivaç i tremp entusiasta.

Aquella setmana d'agost al Conflent es convertí en un costum que durà una colla d'anys. Quan jo arribava a Prada, ell ja s'havia

¹Giner Sorolla va morir al gener de 2005

instal·lat a la mateixa vila o en un hotelet dels voltants. Jo li feia sovint de taxista, li duia l'aigua i també li feia d'assistent per anar passant les diapositives a les conferències, i ell acudia, per escandalitzar-se'n una mica, a les meves classes sobre la neurobiologia de les addiccions o sobre els viarans del cervell eròtic. L'havia d'acompanyar, imperativament, a fer ràfzies a la fira o als supermercats de Prada per trobar-hi els pomelos, les taronges i els melons que havien d'arrodonir, amb els préssecs mollars, les prunes i les nectarines, els tecs fruiters als quals s'havia acostumat a Florida i que necessitava, segons deia, per a pair el ranxo del migdia que servien al Renouvier. Més d'un cop havíem anat a buscar gerds i maduixes als vessants del Canigó, pel camí de Marialles, o a fer passejades a Jujols o pel Coll de Jou, a les Fenolledes. Les estones més substancioses sempre foren, però, els sopars en jardins frescals de Molig, el Vernet o Eus.

L'Alfred Giner fou un dels culpables principals d'orientar els meus periscopis més enllà de l'àmbit de la meva disciplina. Jo era un psiquiatre aprenent d'investigador, i amb ell vaig agafar gust per la biologia i també per la cosmologia i la filosofia de la ciència. Les nostres discussions ens duïen sovint ben lluny dels assumptes científics, perquè ell havia estat un xicot de vocació il·lustrada marcat per la guerra i la postguerra, un jove que al lllindar de la senectut combinava un catalanisme efusiu amb una cultura de persistent impregnació espanyola. Era un enamorat fondíssim de l'enginy, l'elegància i la civilitat de la cultura anglosaxona que havia fet seva als EUA i a Anglaterra, alhora que mantenia uns lligams fermes amb les influències primerenques d'Unamuno, Ortega i d'altres liberals espanyols que continuà freqüentant sempre. Tot i que no deixava mai de carretejar el *Herald Tribune* o el *New York Times* del dia, combinava el repàs il·lusionat de l'*Avui* amb incursions ocasionals a *El País* o l'*ABC*.

Quan sabé que m'havien encarregat d'escriure alguna cosa als diaris i d'explicar aventures científiques a la ràdio, començà a enviar-me material tot suggerint emissions i articles. M'arribaven

amb periodicitat irregular uns sobres farcits de retalls del *New York Times*, del *Scientific American*, de l'*Athlantic Review*, del *New Yorker*, subratllats i, sovint, il·lustrats amb la seva grafia daliniana mirant de convèncer-me de l'oportunitat de rumiar i escriure sobre temes que considerava punyents. He de dir que moltes vegades li vaig fer cas. Es pot aspirar a tenir un millor guionista-inspirador?

Als inicis dels noranta començà a compartir temporades entre Tampa i Vinaròs, i prengué el costum de venir alguns dies a Barcelona. De tant en tant, s'instal·lava al meu despatx, a Bellaterra, i telefonava incansablement els seus múltiples contactes barcelonins per tal d'anar lligant negocis, sortides al Palau de la Música o al Liceu i iniciatives de tota mena en unes jornades que atapeïa amb una energia juvenívola que sorprenia en un ancià que vorejava els vuitanta anys.

Arribà un moment, a mitjan dels noranta, que la Teresa Escales, professora de química de la Facultat de Pedagogia de la UAB, em substituï en el paper de recer barceloní de l'Alfred Giner. En alguna estada més apressada que vaig fer a Prada de Conflent, els retrobava tots dos en les inexcusables expedicions hortofrutícoles al mercat. Els sojorns barcelonins a Teià sempre inclogueren estones bellaterrines per a la conversa inquisitiva i encuriosida. De fet, molts cops l'Alfred Giner imposava telefònicament la conversa, des de sa casa a Vinaròs: amb l'excusa de demanar-me algun consell per ajustar una medicació a la qual sempre trobava inconvenients, aprofitava per repassar l'actualitat política i la científica i em tenia conversant fins més enllà de la mitjanit.

Quan un cop instal·lat definitivament a Vinaròs l'edat començà a castigar-lo amb les seves inclemències, vam canviar papers i el visitava a casa seva, tot aprofitant viatges a València. El retrobava enmig de les galerades dels seus darrers llibres remugant amb sa germana per l'enuig que li provocaven els trencacolls de les aventures editorials vinarossenques i benicarlandes que s'empescava. Un cop enfilada la conversa, però, els neguits es dissolien i m'ensenyava alguna composició que havia fet amb petxines, còdols

i bastons recollits ran de mar i començava a discutir sobre l'esdevenidor valencià i l'espanyol, sobre els afers del món o sobre matèries de religió o de frontera científica, talment com si fóssim novament en un capvespre estival al Conflent. L'enyor, i alhora la imperícia per a l'experiència religiosa confortadora, fou matèria que el preocupà els darrers anys. En anar-me'n, m'acomiadava amb la fórmula entusiasta que li agradava fer servir: endavant!, sempre endavant!

Jo he tingut alguns mestres. L'Alfred Giner Sorolla en fou un dels que més m'ensenyaren. Encara hui em trobo sovint recordant-lo i intentant emular la seva empenta i el seu tremp. El Montsià i la Plana de Vinaròs en guarden una memòria fèrtil, però inabastable. La seva vivacitat intel·lectual, però, és plenament retrobable. He retornat als seus assaigs sobre cosmologia, he rellegit alguns dels seus poemes enjogassats i he repassat alguns dels treballs farmacològics, ara que és tan senzill d'obtenir-los des de la xarxa internètica. En qualsevol d'ells no solament hi trobareu lliçons incisivs, sinó l'alè d'un magí encuriolit i privilegiat.